

Finansdepartementet
Anna Widenfalk

Vår referens/dnr:

2023-96

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Jakobsgatan 24
103 33 Stockholm

Er referens/dnr:

Fi2023/01907

2023-08-16

Remissvar

Europeiska kommissionens paket med förslag till en reform av EU:s ekonomiska styrning

Bakgrund

Sedan finanskrisen och eurokrisen för mer än 10 år sedan har många EU-länder inte klarat av att följa reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten, det gäller särskilt skuldkvotsregeln som säger att länder inte får ha en skuldkvot som överstiger 60 procent av BNP. Trovärdigheten för reglerna minskar då de inte efterlevs och därför har experter från akademien och politiker ifrågasatt om man borde ändra reglerna. EU-kommissionens avsikt är att med detta förslag, skapa en mer effektiv och samordnad ekonomisk politik som främjar hållbara offentliga finanser i medlemsländerna. Idag tyngs många EU-länder av höga statsskulder och ihållande budgetunderskott. Återbetalningskravet i stabilitets- och tillväxtpakten som kräver att 1/20-del av skulden som överstiger 60 procent av BNP årligen ska återbetalas, åstadkoms inte heller då det upplevs som för svårt att följa.

Förslaget i korthet

EU kommissionen föreslår att man ska ersätta återbetalningskravet till förmån för en utgiftsbana som ska hjälpa länder att få ned sina höga statsskulder. Och om budgetunderskottet överstiger 3 procent av BNP ska en anpassning ske om minst 0,5 procent per år för att komma i balans. Målen ska uppnås genom att ge oberoende nationella finanspolitiska institutioner en mer framträdande roll, öka övervakning och förbättra länders budgetprognoser samt att förlänga tidsperioden till medelfristiga prognoser (4 år). Kommissionen kommer att ha striktare övervakning för länder som inte efterlever paktens referensvärden.

I praktiken innebär det att länder ska lämna in medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer till kommissionen i stället för stabilitets- och konvergensprogrammen och de nationella reformprogrammen. Planen ska innehålla en bana för de offentliga nettoutgifterna, makroekonomiska prognoser på minst 4 års sikt samt åtgärdsplaner från kommissionens landspecifika rekommendationer och identifierade makroekonomiska obalanser. Länderna måste visa att de offentliga skulderna börjar minska senast i slutet av planeringsperioden och att budgetunderskottet minskar eller hamnar på högst 3 procent av BNP. Vissa reformer

tar längre tid än 4 år att genomföra med positivt resultat på statsbudgeten, därför kan tidsperioden utökas med 3 år efter beviljande från kommissionen. I planerna ska det säkerställas att de offentliga investeringarna är på en högre nivå i slutet av planeringsperioden än i början.

Om länder fortsatt bryter mot reglerna och inte vidtar tillräckliga åtgärder kan sanktioner tillämpas men dessa kommer att vara lägre än tidigare för att göras mer trovärdiga. Då sanktioner aldrig har delats ut tidigare är frågan om de kommer att tillämpas i framtiden. För att bättre kunna övervaka ländernas framsteg vill kommissionen höja kraven på statistisk rapportering om skulddata, budgetunderskottsdata och nivåer på socialförsäkringar.

Svenskt Näringslivs synpunkter

Svenskt Näringsliv är positiva till att man ser över reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten och skiftar fokus till att kontrollera staters utgifter bättre. Genom att utöka fokus till medelfristig finanspolitik kan strukturella reformer och offentliga investeringar som kortsiktigt påverkar statsbudgeten negativt bli möjliga, vilket är mycket positivt och kan skapa tillväxt. När det gäller att skapa tillväxt är det värt att komma ihåg att entreprenörer och företagare spelar huvudrollen. Ett gott företagsklimat är essentiellt för ekonomisk tillväxt, det gäller att regler blir enkla, logiska, förutsägbara och långsiktiga. Vi ifrågasätter därför förslagets allmänna fokus på offentliga investeringar något. Välriktade offentliga investeringar som stimulerar det privata näringslivets investeringar och utveckling kan leda till högre välbefinnande. Men dåligt utformade offentliga investeringar kan vara ett rent slöseri med skattemedel.

Svenskt Näringsliv välkomnar att offentliga utgifter kommer att övervakas bättre. Vi anser att det är viktigt att kvaliteten och effektiviteten ökar så att skattemedel används på bästa möjliga sätt. Genom bättre statistik kan detta ytterligare kontrolleras. Svenskt Näringsliv välkomnar även att oberoende nationella institutioner ska kontrollera statens finanser. Kanske skulle dessa institutioner också kunna genomföra konsekvensanalyser för att på förhand och/eller efterhand utvärdera finanspolitikens effektivitet. Det skulle kunna svara på huruvida länders reformer och offentliga investeringar har gett önskade resultat – inte bara sett till om man har hållit budgetramarna utan om satsningarna har gett önskade resultat.

Förslaget kan tolkas som att EU rör sig mot att bli en finanspolitisk union. Detta har i praktiken redan skett genom den gemensamma upplåningen och nu vill man få bättre kontroll på länders skuldsättning och underskott, vilket är bra då det skapar bättre förtroende för unionen.

Svenskt Näringsliv

Jonas Frycklund
Biträdande Chefsekonom

Alexandra Leonhard
Expert internationell ekonomi